

„Kapásnövény”-e az erdő?

Válasz Kurdy István cikkére (Telepítsünk „újra” erdőt!, EL CXXXVIII. évf. 6. szám)

Minden tisztelem Kurdy István ny. erdőmérnök kollégáé, aki 40 évet „húzott le” a szakmában, Szolnok megyében. Biztos, hogy sokkal több erdőtelepítést látott – esetleg vezényelt le –, mint jómagam; ez már csak a különbségből és a tevékenységi helyünkből is adódik.

Sajnos úgy érzem, hogy az erdőtelepítésekről szóló írása – minden jó szándék mellett – félreérthető, illetve félrevezető. Talán kissé rányomja bélyegét az egyoldalú alföldi gyakorlat is. Lássuk, mik a konkrét problémáim:

– A szerző cikkében az erdőtelepítésekről szóló általános bevezetés után már **csak az alföldi** – sőt helyenként **csak az erdőssztyepp** klímára vonatkozó – jellegzetességekről ír. Azonban ez csak az írás *nagyon figyelmes* – *esetleg többszöri* – átolvasásakor derül ki. Aki csak „átfutja” a cikket, merőben téves következtetéseket vonhat le az erdőtelepítések lehetőségeiről és követelményeiről.

– A túlzottan – sok esetben károsan – *intenzív erdősírtési módszereket* (mélyforgatás, totális vegyszeres gyomirtás stb.) – Liszenko ide vagy oda – ma már lassan illene háttérbe szorítani! Erősen meggondolandó, hogy ott, ahol ilyen durva beavatkozásokra van szükség az erdő létrehozásához, a várható eredmény megéri-e (gazdasági és természetvédelmi szempontból is) a „ráfördítást”? Nem kell-e inkább meghagyni a sziki gyepet, magaskórós társulást vagy bármilyen más, ami ott van? Emellett a tuskózással – teljes talaj-előkészítéssel – intenzív ápolásos erdőfelújításokra, mint „mintára” való hivatkozás teljesen hibás. Aki csak minimális ökológiai szemlélettel van „megverve”, az tudja, hogy az ilyen módon „felújított” (tarvágás után totális kistuskózás, tuskóösszetolás és mélyforgatás) erdők legfeljebb a művelési águkban és az üzemtervezettségükben tekinthetők folyamatosan erdőnek – biológiai értelemben nem. Az ilyen erdő még *természetszerűnek* sem nevezhető; és ugye nem ez a távlati cél? (Most nem is térnék ki arra, hogy egyes talajokon a mélyforgatás lehet kimondottan hibás eljárás, amivel a mélyebb réteg talajhibáját a felsőbb rétegekbe is felhozzuk.)

– A legnagyobb problémát a cikk azon részében látom, ahol Kurdy István az erdőt a szántóföldi kultúrákhoz hasonlítja. Ez a szemlélet mindedig csak

az erdészethez abszolút nem értők, illetve az annak ártani akarók sajátja volt. Egyrészt én mindig azt tanultam (és minden általam ismert erdészember azt képviselte), hogy az erdő – már csak „vágásfordulójának” hossza okán sem – nem hasonlítható össze az éves haszonvételű mezőgazdasági kultúrákkal. A hosszabb idő alatt az erdő egy sokkal bonyolultabb életközösséget is létrehoz (ill. fenntart). Emellett egyéb biológiai jellemzői is jelentősen különböznek mondjuk – a *kapásnövényekétől*. Hogyan lehet azt – ilyen egyszerűsítve – leírni, hogy *mivel a fa gyökérzete mélyebbre hatol, mélyebb talajrétegre van szüksége*, mint pl. a kalászosoknak? Igaz, a fa gyökérzete mélyebbre hatol.

Sőt mondhatni ott kezdődik, ahol az egyházi kultúrnövényeké többnyire végződik. Azonban: sokkal szerteágazóbb és nagyobb, a fa mérete és levélfelülete miatt jóval nagyobb az ozmotikus szívóereje, tehát jobban tudja hasznosítani a nedvességet. Mivel mélyebb rétegekbe hatol, ott kiegyenlítettebb viszonyokat talál, mint a légyszárúak; így kevésbé szenved a felső talajszintet érintő szélsőséges viszonyoktól (szárazság, fagy). Mint magasabb rendű szervezet, önszabályozásával széles tartományban képes kiegyenlíteni a környezeti hatásokat (párologtatás szabályozása, pH-tűrés, pangóvíz tűrése, károsítások utáni visszaszerző képesség stb.). Ha a termőhelyigény szempontjából igaz lenne az, amit a cikkíró állít, az erdőtalajok zömén **nem lenne erdő!** Hol lennének a

törmeléklető-erdők, a karszterdők, a vázталajok erdei? Vagy – ha már Alföldben gondolkozunk – lehetett volna-e a futóhomokon és a szikeseken erdőfejlődés, akáccal, fehérnyárral, borókával erdősírteni?

Az EU nagyon örülne annak a szemléletnek, amit Kurdy István képvisel. Mármint annak, hogy az erdő – mint magasabb rendű növénytársulás – létesítéséhez *csak a mezőgazdasági művelésre alkalmas; horribile dictu! azokról jobb* területek a megfelelőek. (Az Unió ugyanis pont azt szeretné, ha minél több kiváló termőföldünket erdősírténné be. A gyenge hozamú területek terményei aztán már nemigen zavarnák köreiket.) Azonban aki nyitott szemmel jár az országban, az látja, hogy mennyi domb- és hegyvidéki – ma már parlagon hagyott – valamikori mezőgazdasági terület van, amit kiválóan lehetne (őshonos fajokkal!) erdőtelepítés céljára hasznosítani. Ezek a területek egyébként többnyire *nem alkalmatlanok* a mezőgazdasági művelésre; csak kevésbé, vagy egyáltalán nem gazdaságosak. És itt – véleményem és kevés tapasztalatom szerint – nem lenne szükség intenzív művelésre. **Esetleg** egy gyepszaggatás és/vagy padkázás; **esetleg** (nagyon esetleg!) egy totális gyomirtás; aztán ültetés (csemetével v. maggal). Utána már csak sorköz-ápolás kell, de az is csak kaszálás (sarlózás). Amennyiben a **vadlétszám normális** (lenne), ezeken a területeken különösebb probléma nélkül elég jó erdőt lehetne így „csinálni”. (Erre a „technológiára” több példát is láttam.)

Lehet, hogy mivel én – születésem és munkaterületem szerint is – inkább a hegy- és dombvidékhez kötődöm, kevésbé érzem át az alföldiek erdőkkel kapcsolatos problémáit. De úgy vélem, hogy míg az Alföldön – bár valamikor (legjobb tudomásunk szerint) annak is java része erdő volt – már csak nagyon korlátozottan vannak meg az őshonos fajokkal való erdőtelepítés feltételei, addig hegy- és dombvidékeink parlagerületein minden lehetőség adott nagy mértékű erdőtelepítések elvégzésére. Ne vegyük el az emberek kedvét ettől félreérthető cikkekkkel!

Kovács Árpád
erdőmérnök

ÁESZ Egri Igazgatóság